

можуть бути як самостійною інновацією, кінцевим продуктом (але не завжди продуктовою інновацією), так і поліпшуючою (частіше останнім часом). Тому це скоріше комплексне поняття, оскільки цифровими можуть бути різні види інновацій за класифікацією ОЕСР.

Величезну роль цифрові інновації відіграють для прискорення і виведення на новий рівень наукових досліджень та розробок¹ у більшості випадків завдяки застосуванню цифрових технологій. Проте, цифрові інновації поняття більш широке, яке охоплює і цифрові технології, але не обмежується ними. Саме цифрові інновації дали поштовх формуванню та розвитку цифрової економіки і трансформації цифрового суспільства, що вимагає глибоких перетворень і ефективного функціонування цифрової екосистеми.

2.2. Поняття та види інноваційної діяльності

Терміни

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг².

Інноваційна діяльність у сфері господарювання – це діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя³.

Інноваційна діяльність включає всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні кроки, які фактично або за задумом ведуть до реалізації інновацій. Деякі з цих видів діяльності можуть бути інноваційними по своїй суті, тоді як інші не містять новизни, але необхідні для здійснення інновації⁴.

Інноваційна діяльність передбачає інвестування наукових досліджень і розробок, спрямованих на здійснення якісних змін у стані продуктивних сил і прогресивних міжгалузевих структурних зрушень, розробки і впровадження нових видів продукції і технологій⁵.

¹ OECD Digital Economy Outlook 2020. Chapter 9. Digital innovation. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/8e8f2750-en/index.html?itemId=/content/component/8e8f2750-en#section-173>.

² Про інноваційну діяльність : Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

³ Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Ст. 325. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

⁴ ОЕСР, 2005 р., «Вимірювання науково-технічної діяльності: Керівні принципи збору та інтерпретації даних про інновації: Посібник з Осло, Третя редакція», підготовлену Робочою групою національних експертів з науково-технічних показників, ОЕСР, Париж, параграф. 42. С. 32-35. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264013100en.pdf?expires=1606390988&id=id&accname=guest&checksum=07A6A48D7535D1572D0EC4A72FF61379>.

⁵ Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Ч. 1, ст. 327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження¹.

Науково-організаційна діяльність – діяльність, спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності².

Науково-технічна діяльність – наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки³.

Наукова (науково-технічна) робота – наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Основними видами наукової (науково-технічної) роботи є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, дослідно-технологічні, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням нових наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання⁴.

Основна діяльність наукових установ – проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовка наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури⁵.

Фундаментальні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків. Результатом фундаментальних наукових досліджень є гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо, які не орієнтовані на безпосереднє практичне використання у сфері економіки⁶.

Прикладні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань⁷.

¹ Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 3. ст. 25, п. 2 ч. 1 ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

² Там само.

³ Там само. П. 26 ч. 1 ст. 1.

⁴ Там само. П. 15, ч. 1 ст. 1.

⁵ Там само. П. 29, ч. 1, ст. 1.

⁶ Там само. П. 33, ч. 1, ст. 1.

⁷ Там само. П. 30, ч. 1, ст. 1.

Спеціальний інноваційної діяльності режим – правовий режим, який передбачає надання державної підтримки щодо стимулювання діяльності технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств при реалізації проектів за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків¹.

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні – науково і економічно обґрунтовані та визначені відповідно до цього Закону напрями провадження інноваційної діяльності, що спрямовані на забезпечення економічної безпеки держави, створення високотехнологічної конкурентоспроможної екологічно чистої продукції, надання високоякісних послуг та збільшення експортного потенціалу держави з ефективним використанням вітчизняних та світових науково-технічних досягнень².

Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДКР) – науково-дослідні, дослідно-конструкторські, технологічні роботи та послуги, створення дослідних зразків або партій виробів, необхідних для проведення дослідних робіт згідно з вимогами, погодженими із замовниками, що виконуються чи надаються науково-дослідними, конструкторськими, проектно-конструкторськими і технологічними організаціями, а також науково-дослідними і конструкторськими підрозділами підприємств, установ і організацій³.

Нормативно-правове регулювання

1. OECD, Eurostat. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg, 2018. 258 p. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264304604-en.pdf?expires=1598430187&id=id&accname=guest&checksum=1755D41FC0D3783B6BCA4189ABF9B72B>.
2. ОЕСР, 2005 р., «Вимірювання науково-технічної діяльності: Керівні принципи збору та інтерпретації даних про інновації: Посібник з Осло, Третя редакція», підготовлену Робочою групою національних експертів з науково-технічних показників, ОЕСР, Париж. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264013100-en.pdf?expires=1606390988&id=id&accname=guest&checksum=07A6A48D7535D1572D0EC4A72FF61379>
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
4. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 3. Ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
6. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.

¹ Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. п. 7, ч. 1, ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>.

² Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI. ч. 1, ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.

³ Про затвердження Порядку формування ціни на продукцію, роботи, послуги оборонного призначення у разі, коли відбір виконавців з постачання (закупівлі) такої [...]: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2016 р. № 517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2016-%D0%BF#Text>.

7. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>.
8. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.
9. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>.
10. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.

Використана література

1. Атаманова Ю. Є. Господарське-правове забезпечення інноваційної політики. Харків : ФІНН, 2008. 206 с.
2. Кузьменко О. Особливості національної інноваційної системи України. *Аналітично-інформаційний журнал «Схід»*. 2006. URL: http://ukrlife.org/main/cxid/8inn_ua.doc.
3. Яремко Л. Національна інноваційна система та її формування в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2007. №. 1. С. 68. URL: https://lukyanyenko.at.ua/_ld/6/696____.pdf.
4. Шумпетер. Й. А. Теорія економічного розвитку : Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Києво-Могилянська Академія, 2011. 244 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Shumpeter_Yozef_A/Teoriia_ekonomichnoho_rozvytku_Doslidzhennia_prybutkiv_kapitalu_kredytu_vidsotka_ta_ekonomichnoho_ts/.

Рекомендована література

1. Касич А. О., Касич А. А. Досвід формування національних інноваційних систем у країнах, що розвиваються. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. №5(143). URL: [https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/5057/2013_5\(143\).pdf?sequence=1](https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/5057/2013_5(143).pdf?sequence=1).
2. Кузьмін О. Є., Шотік Т. М. Фінансова складова в розвитку й функціонуванні національної інноваційної системи. *Фінанси України*. 2009. № 5. С. 21-30. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Fu_2009_5_3.pdf.
3. Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, складові та фактори впливу. *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. С. 354-360. URL: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20014/Yepifanova_Gladka_2018.pdf?sequence=1.

Наукові погляди

Визнаним є викладене відомим економістом Й. Шумпетером¹ поняття інноваційної діяльності як процесу, що складається з п'яти основних складових: введення нового товару, з яким не знайомий споживач, або товару нового виду; впровадження нового методу виробництва продукції, який раніше не використовувався у цій галузі промисловості; відкриття нового ринку, на якому цю галузь промисловості цієї країни не було представлено; завоювання нового джерела сировини та напівфабрикатів; впровадження нової організаційної структури в будь-якій галузі.

¹ Шумпетер. Й. А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Києво-Могилянська Академія, 2011. 244 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Shumpeter_Yozef_A/Teoriia_ekonomichnoho_rozvytku_Doslidzhennia_prybutkiv_kapitalu_kredytu_vidsotka_ta_ekonomichnoho_ts/.

Інноваційна діяльність – діяльність зі створення на підставі об'єктів інтелектуальної власності інноваційних продуктів, готових до безпосереднього впровадження (використання) в умовах конкретного виробництва чи господарської діяльності, їх комерціалізації та впровадження (використання) як інновацій у виробництві та соціальній сфері, що здійснюється на основі реалізації інвестицій, з отриманням нової або суттєво вдосконаленої продукції, виконанням інноваційних робіт, наданням інноваційних послуг, а також підвищенням техніко-технологічних показників відповідної господарської діяльності та виробничого процесу¹.

До ознак інноваційної діяльності віднесені наступні: а) основним предметом є впровадження, використання та комерціалізація результатів наукових досліджень і розробок у виробництво і соціальну сферу; б) об'єкт – нематеріальні блага – результати інтелектуальної діяльності (результати наукових досліджень і розробок), які доводяться до стану інноваційного продукту та впроваджуються як інновації; в) довгостроковий характер; г) високий ступінь непередбачуваності наслідків та результатів, ризиковий характер; г) припускає фінансування робіт із реалізації інноваційного проекту щодо впровадження та використання результатів наукових досліджень і розробок, тобто супроводжується інвестуванням коштів у нематеріальні об'єкти, що фактично становить інший елемент предмета інноваційної діяльності; д) позитивні соціально-економічні зрушення; є) одним з результатів її здійснення є підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та продукції, що ними випускається на базі реалізації інновацій².

За методологічну основу правового регулювання відносин в інноваційній сфері використано структуру національної інноваційної системи. Визначено основні види відносин, які складаються при функціонуванні останньої: 1) відносини, які виникають при реалізації інноваційного циклу; 2) відносини, які виникають при взаємодії з інноваційною інфраструктурою; 3) відносини, які складаються на інноваційному ринку³.

Інноваційні правовідносини – урегульовані нормами права суспільні відносини, пов'язані зі створенням, комерціалізацією інноваційних продуктів та їх реалізацією як інновацій, які виникають у процесі організації та здійснення інноваційної діяльності та закінчуються успішним упровадженням інноваційних продуктів як інновацій. Установлено, що інноваційні правовідносини мають комплексний характер, об'єднуючи низку простих, однорідних відносин, які складаються протягом здійснення інноваційного циклу⁴.

Основні результати інноваційної діяльності полягають у: 1) випуску інноваційної продукції; 2) здійсненні інноваційних робіт або наданні інноваційних послуг; 3) застосуванні інноваційних технологій; 4) запровадженні інноваційного виробництва в результаті поєднання різних видів інновацій (створення виробництва нових або значно удосконалених товарів «під ключ»)⁵.

¹ Атаманова Ю. Є. Господарське-правове забезпечення інноваційної політики. Харків : ФІНН, 2008. 206 с.

² Там само. 206 с.

³ Там само. 206 с.

⁴ Там само. 206 с.

⁵ Там само. 206 с.

Види інноваційної діяльності

Інноваційна діяльність відбувається до моменту впровадження інноваційної продукції або впровадження інноваційної діяльності в бізнес-процес. Організації можуть також проводити маркетингові заходи, навчання працівників, демонстрації та інші послуги для користувачів інновації після її впровадження, але протягом періоду спостереження. Ці дії можуть спричинити успіх інновацій, але вони, як правило, виходять за межі інноваційної діяльності¹.

Відповідно до частин 2 та 3 ст. 327 ГК України види інноваційної діяльності визначаються через її напрями і класифікуються на наступні складники:

- проведення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності, науково-технічної продукції;
- розробка, освоєння, випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології;
- розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології.
- інвестування відтворення основних фондів і приросту матеріально-виробничих запасів здійснюється як капітальні вкладення.

Джерела фінансування інноваційної діяльності

Одне з джерел фінансування інноваційної діяльності є інвестування. Відповідно до частини 1 статті 326 Господарського кодексу України інвестування інноваційної діяльності здійснюється такими способами, як довгострокові вкладення різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності з метою одержання доходу (прибутку) або досягнення іншого соціального ефекту.

Формами інвестування інноваційної діяльності є:²

- державне (комунальне) інвестування, що здійснюється органами державної влади або органами місцевого самоврядування за рахунок бюджетних коштів та інших коштів відповідно до закону;
- комерційне інвестування, що здійснюється суб'єктами господарювання за рахунок власних або позичкових коштів з метою розвитку бази підприємництва;
- соціальне інвестування, що здійснюється в об'єкти соціальної сфери та інших невиробничих сфер;
- іноземне інвестування, що здійснюється іноземними юридичними особами або іноземцями, а також іншими державами;
- спільне інвестування, що здійснюється суб'єктами України разом з іноземними юридичними особами чи іноземцями.

¹ OECD, Eurostat. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg, 2018. P. 100.

² Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. ч. 2 ст. 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

Регулювання порядку здійснення інвестування інноваційної діяльності здійснюється на підставі Закону України «Про інвестиційну діяльність» та інших нормативно-правових актів.

Oslo Manual 2005 надає таке визначення інноваційної діяльності: інноваційна діяльність – це всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні кроки, які фактично призводять або мають на меті призвести до впровадження інновацій. Деякі інноваційні заходи самі по собі є інноваційними, інші – не новими, але необхідними для впровадження інновацій. Інноваційна діяльність включає також НДДКР (науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи), що не пов'язані безпосередньо з розвитком конкретної інновації.

Згідно з визначенням, що наводить Oslo Manual 2018, інноваційна діяльність включає в себе всі розробки, а також фінансову та комерційну діяльність, яку здійснює організація, що має призвести до інновацій¹.

Інноваційна діяльність може здійснюватися неофіційно або із дотриманням системного підходу, що включає організовані та формальні процеси для оцінки можливостей введення змін: наприклад, за допомогою використання аналізу, творчого підходу чи методів розв'язання проблем. Різні інноваційні заходи, як правило, пов'язані між собою як частина цілеспрямованого процесу, однак даний процес може вимагати декількох рекурсивних кроків, перш ніж призвести до інновації. Інноваційною діяльністю можна керувати як окремим «інноваційним проектом» або виконувати її як доповнення в рамках інших бізнес-функцій. Усі види інноваційних заходів мають певну ступінь дублювання або тісного взаємозв'язку і можуть проводитися послідовно або одночасно для одного чи декількох інноваційних проектів².

Залежно від ступеня впровадження інновації, інноваційну діяльність організації може бути поділено на три види:

- Успішна, тобто така, що призвела до впровадження нової інновації (хоча сама інновація не обов'язково має бути комерційно успішною);
- Триваюча, тобто така, робота щодо якої продовжується, і яка ще не призвела до впровадження інновації.
- Припинена, тобто така, розробка чи впровадження якої було скасоване.

При цьому інноваційна діяльність може створювати знання або інформацію, яка не використовується для впровадження інновацій на підприємстві протягом значного періоду. Сюди можуть входити знання про діяльність, яка не відповідає основним інноваційним цілям організації. У такому разі організації можуть використовувати результати своєї інноваційної діяльності, включаючи інновації, нові знання, зберігаючи результати для власного використання до більш пізнього терміну, або передавати, продавати чи ліцензувати результати для інших фірм чи організацій.

¹ OECD, Eurostat. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg, 2018. P. 19.

² Там само.

Визначення інновацій та інноваційної діяльності дозволяють вивести ознаки, якими можна охарактеризувати організації, що займаються відповідною діяльністю.

Відповідно до Oslo Manual інноваційна організація повідомляє про один або більше нововведень протягом періоду спостереження. Інноваційно-активна організація приймає участь в одному чи декількох заходах з розробки чи впровадження нових або вдосконалених продуктів чи бізнес-процесів за призначенням протягом періоду спостереження. При цьому неінноваційні організації також можуть бути інноваційно активними протягом періоду спостереження.

У звичайному вживанні термін «інноваційний» може стосуватися потенційної здатності або схильності до інновацій у майбутньому, творчості, перспективного типу продукту або процесу тощо. На відміну від цього, Oslo Manual використовує даний термін тільки конкретних цілей: визначити, чи має організація інновації за певний період часу.

Альтернативні критерії новизни, «інноваційності» та економічних впливів, які підходять для спостереження, включають:

- чи є новація новою для організації, новою для відповідного ринку, або новою для світу;
- чи може новація трансформувати ринок, на якому організація працює.

Визначення нововведення не вимагає того, щоб воно мало позитивне значення для суспільства або позитивну користь для організації. У першому випадку нововведення може призвести до значного збільшення фінансових показників організації, одночасно надаючи споживачам менше вигод, ніж інші пропозиції тієї самої фірми або її конкурентів. Нововведення також може спричинити проблеми безпеки, здоров'я чи довкілля. І навпаки, нововведення не обов'язково покращує позицію на ринку чи фінансові показники організації, коли їх користувачі отримують від неї користь. Наприклад, інновація може покращити корисність для користувачів, не збільшуючи продажі, частку ринку чи чистий прибуток.

Щодо законодавства України, так стаття 327 ГК України вказує на таку ознаку інноваційної діяльності, як інвестування наукових досліджень і розробок. При цьому слід виходити з розуміння інвестицій згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність» як всіх видів майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності. Зазначена норма надає підстави для включення до складу інноваційної діяльності ще й стадії фундаментальних та прикладних досліджень, а також проведення науково-технічної діяльності. Визначення ж інноваційної діяльності у Законі України «Про інноваційну діяльність» ґрунтується на вузькому підході, оскільки до неї не включаються стадії фундаментальних та прикладних досліджень, а інноваційною діяльністю визнається діяльність, що спрямована саме на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Таким чином, законодавчі дефініції інноваційної діяльності діаметрально різняться у головному – у підході до їх визначення: у ГК України закріплено широкий, а у Законі України «Про інноваційну діяльність» – вузький підхід.